

AÐALSKIPULAG RANGÁRÞINGS YTRA 2016-2028

Skipulagslýsing – Geitasandur, skógræktar- og landgræðslusvæði breytt í landbúnaðarland. Geldingalækur, landbúnaðarland breytt í skógræktar- og landgræðslusvæði.

24.04.2024

SKIPULAGSLÝSING

SKJALALYKILL

109123-LYS-001-V01

HÖFUNDUR

MS / HB

RÝNT

ÁJ.

EFNISYFIRLIT

1	INNGANGUR	4
1.1	Skipulagslýsing	4
2	FORSENDUR OG STAÐHÆTTIR	4
3	TENGL VÍÐ AÐRAR ÁÆTLANIR	5
3.1	Landsskipulagsstefna 2015-2026	5
3.2	Aðalskipulag Rangárbings ytra 2016-2028	6
3.3	Samræmi breytingar við landsskipulagsstefnu og aðalskipulags	7
3.4	Deiliskipulag	7
3.5	Fornminjar	7
4	BREYTING Á AÐALSKIPULAGI	7
5	UMHVERFISMATSSKÝRSLA	8
5.1	Valkostir	8
5.2	Umhverfispættir og áherslur	8
6	SKIPULAG, KYNNING OG SAMRÁÐ	9
6.1	Umsagnaraðilar	9
6.2	Skipulagsferli	9

1 INNGANGUR

Sett er fram sameiginleg skipulagslýsing fyrir breytingu á Aðalskipulagi Rangárbings ytra 2016-2028 í samræmi við 1. mgr. 36. gr. skipulagslaga 123/2010. Svæðin sem breytingin nær til eru Geitasandur (L199603) og Geldingalækur (L164490). Jarðirnar eru samanlagðar um 3476,7 ha að stærð.

1.1 Skipulagslýsing

Skipulagslýsingin er sett fram í samræmi við 30. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 og unnin í samræmi við grein 4.2. í Skipulagsreglugerð nr. 90/2013, með síðari breytingum.

Með skipulagslýsingu þessari er íbúum og öðrum hagsmunaaðilum gefinn kostur á að koma með ábendingar og athugasemdir sem snúa að málefnum komandi skipulagsvinnu.

2 FORSENDUR OG STAÐHÆTTIR

Geitasandur.

Fyrir liggur framkvæmdaleyfisumsókn um akuryrkju, aðallega til fræræktar, á svæði á Geitasandi og er hluti þess svæðis innan skilgreinds svæðis til landgræðslu og skógræktar (SL5). Gert er ráð fyrir að fella út hluta af skógræktar- og landgræðslusvæði SL5 innan Geitasands (L199603), en heildarstærð svæðisins (SL5) er um 1010 ha og mun allt að þriðjungur þess verði breytt og skilgreint í staðinn sem landbúnaðarsvæði. Um að ræða land í nágrenni svifflugvallarins á Geitamel.

Flugbraut / lendingarstaður FV4 innan svæðisins helst óbreytt.

Aðkoma að fyrirhuguðu landbúnaðarsvæði á Geitasandi er af Rangárvallavegi nr. 264. Svæðið er að mestu grætt upp, en það er nær allt vaxið lúpínu og einnig er gras farið að taka sumstaðar yfir lúpínunni, svæðið er að mestu flatt.

Engar þekktar minjar eru innan skipulagssvæðis. Svæðið er heldur ekki undir hverfisvernd.

MYND 1. Akuryrkjussvæði, skv. umsókn um framkvæmdaleyfi, eru innan gulu flákana. Mynd af maps.is.

Geldingalækur.

Gert er ráð fyrir að breyta landbúnaðarsvæði syðst í landi Geldingalækjar (L164490), svokallað Stórholt í um 140 ha skógræktar- og landgræðslusvæði.

Markmið breytingarinnar er að auka þekju birkiskóga á svæðinu og þannig stuðla að kolefnisbindingu, auk þess að nýta viðinn síðar meir.

Aðkoma að svæðinu er um Rangárvallaveg, og eftir atvikum einnig um Þingskálaveg (nr. 268). Svæðið er að mestu grætt upp, en það er nær allt vaxið lúpínu og einnig er gras farið að taka sumstaðar yfir lúpínunni. Svæðið er að mestu flatt en hækkar svo norðan til.

Engar þekktar minjar eru innan skipulagssvæðis. Svæðið er heldur ekki undir hverfisvernd.

MYND 2. Fyrirhuguð skógrækt er innan rauða flákans. Mynd af Google maps.

3 TENGLI VIÐ AÐRAR ÁÆTLANIR

Við breytingu á aðalskipulagi er horft til eftirfarandi áætlana:

3.1 Landsskipulagsstefna 2015-2026

Um skipulag í dreifbýli segir:

„Í aðalskipulagi byggist skipulagsákvæðanir um ráðstöfun lands í dreifbýli til landbúnaðar og annarrar nýtingar á flokkun landbúnaðarlands. Landi sem hentar vel til ræktunar verði almennt ekki ráðstafað til annarra nota með óafturkræfum hætti. Val á svæðum til skógræktar og stefna um þau taki mið af því að skógrækt falli vel að landi og að eftir því sem við á séu samþætt sjónarmið skógræktar, annars landbúnaðar og útivistar. Flokkun landbúnaðarlands,

landslagsgreining og vistgerðaflokkun verði lögð til grundvallar skipulagsákvörðunum um landbúnaðarland.¹“

3.2 Aðalskipulag Rangárþings ytra 2016-2028

Aðalskipulagið var staðfest í október 2019.

Í kafla 2.3.2 í aðalskipulaginu er eftirfarandi stefna fyrir **skógræktar- og landgræðslusvæði**:

- Leitast verði við að efla skógrækt, uppgræðslu- og landbótastarf.
- Unnið verði að stöðvun gróður- og jarðvegseyðingar og endurheimt landgæða, þar sem þess þarf.
- Hugað skal að því að trjá- og skógrækt spilli ekki útsýnisstöðum, byrgi ekki ásýnd fjalla og fossa eða valdi snjósöfnun á vegum.
- Skipulag skógræktar taki mið af að vernda ásýnd og landslag.
- Unnið verði að stöðvun landbrots af völdum fallvatna ef þurfa þykir.

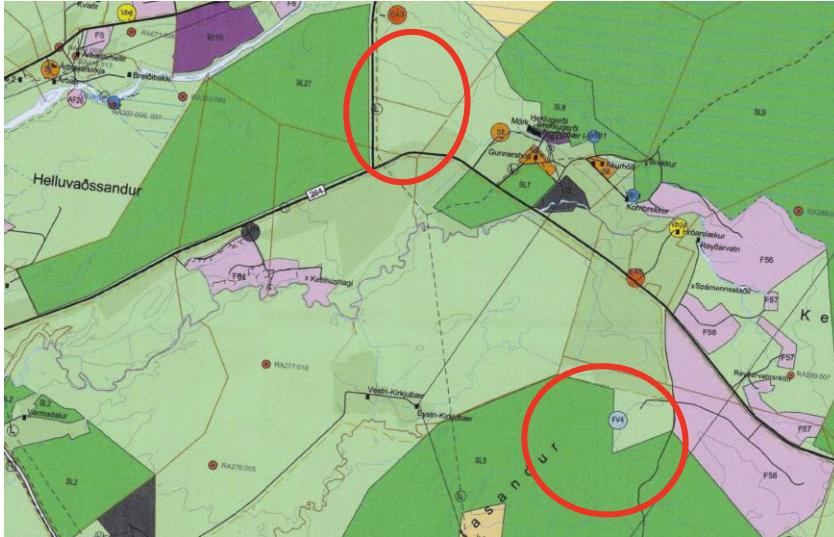
SKÓGRÆKTAR- OG LANDGRÆÐSLUSVÆÐI

NR	HEITI SVÆÐIS	LÝSING
SL5	Geitasandur	Uppgræðslurannsóknir. Sand- og melasvæði nýtt til landgræðslu- og skógræktartilrauna. Stærð svæðis er um 1010 ha.
SL27	Vagalág	Uppgræðslurannsóknir. Sand- og melasvæði nýtt til landgræðslu- og skógræktartilrauna, akuryrkju og tilrauna á því sviði. Stærð svæðis er um 850 ha.

Í kafla 2.3.1 í aðalskipulaginu er eftirfarandi stefna um **landbúnaðarsvæði**:

- Góð landbúnaðarsvæði verða áfram nýtt til landbúnaðar.
- Landbúnaður verði áfram stundaður á bújörðum, með eðlilegum þróunarmöguleikum ýmissa atvinnugreina sem henta á slíkum svæðum.
- Landbúnaður verði eflur sem atvinnugrein og leitað leiða til uppbyggingar stoðgreina hans.
- Landnýting sé í sátt við náttúruna og misbjóði henni ekki.
- Áfram verði stuðlað að eðlilegri sambúð landbúnaðar og annarrar byggðar.
- Áfram verður stuðlað að uppbyggingu í dreifbýli sem m.a. styrkir rekstur núverandi veitu- og dreifikerfa.
- Gætt skal að verndun umhverfis og lífríkis fallvatna m.a. til að efla fiskgengd og veiðimöguleika.
- Heimiluð er minniháttar skógrækt og skjólbeltarækt.

¹ (Skipulagsstofnun 2016).

MYND 3. Hluti Aðalskipulags Rangárbíngs ytra 2016-2028. Skipulagssvæðin eru innan rauða hringsins.

3.3 Samræmi breytingar við landsskipulagsstefnu og aðalskipulags

Breytingin er í samræmi að hluta til við Landsskipulagsstefnu þegar val á svæðum til skógræktar og stefna um þau taka mið af því að skógrækt falli vel að landi og að eftir því sem við á séu samþætt sjónarmið skógræktar, annars landbúnaðar og útivistar. Breytingin er meira í samræmi við aðalskipulag þar sem verið er að auka og styrkja eftirfarandi stefnur, t.a.m. stækkun á skógræktar- og landgræðslusvæði til að efla skógrækt, uppgræðslu og landbótastarf. Einnig er verið að stuðla að því að góð landbúnaðarsvæði verði áfram nýtt til landbúnaðar og stuðla að eðlilegri sambúð landbúnaðar og annarrar byggðar.

3.4 Deiliskipulag

Ekkert deiliskipulag er í gildi fyrir skipulagssvæðin.

3.5 Fornminjar

Aðalskráningu fornleifa í Rangárbíngi ytra er lokið. Engar þekktar minjar eru innan skipulagssvæðanna.

Finnist áður ókunnar minjar ber að tilkynna fundinn til Minjastofnunar svo fljótt sem auðið er skv. 24. gr. laganna. Minnt er á að friðhelgað svæði umhverfis fornminja er 15 m skv. 22. gr. laga um menningarminja nr. 80/2012.

4 BREYTING Á AÐALSKIPULAGI

Gerðar verða breytingar bæði á skipulagsupprætti og gildandi greinargerð Aðalskipulags Rangárbíngs ytra 2016-2028.

Hluti af SL5 verður felld út úr bæði uppdrætti og greinargerð. Skilgreint verður nýtt skógræktar- og landgræðslusvæði við hlið SL27.

Betur verður greint frá breytingum og breyttum skilmálum skipulagssvæðanna í greinargerð aðalskipulagsbreytingar.

5 UMHVERFISMATSSKÝRSLA

Aðalskipulagsbreytingin fellur undir lög um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021, viðauka 1.01 og 5.4. gr. skipulagsreglugerð 90/2013. Með breytingunni er mörkuð stefna um framkvæmdir sem kunna að hafa í för með sér umhverfisáhrif.

5.1 Valkostir

Í aðalskipulagi þá verður stefna í gildandi aðalskipulagi (núll kostur) borin saman við hugmyndir um breytt aðalskipulag.

5.2 Umhverfispættir og áherslur

Í umhverfismatsskýrslu með aðalskipulagsbreytingunni verða skoðuð áhrif á þá umhverfispætti sem tilgreindir eru í töflu 1 og þeir metnir í samræmi við stefnuskjöl og viðmið. Yfirlit yfir meginspurningar í umhverfisskýrslu er að finna í töflunni. Viðmið fyrir hvern umhverfispátt eru sett með tilliti til laga og reglugerða, stefnuskjala sveitarfélagsins auk viðmiða í opinberum stefnuskjöllum.

TAFLA 1. Umhverfispættir, viðmið og matsspurningar.

UMHVERFISÞÁTTUR	UMHVERFISVIÐMIÐ	MATSSPURNINGAR
Land og landslag <i>Ásýnd og sjónræn áhrif.</i>	<i>Aðalskipulag Rangárbings ytra 2016-2028.</i> <ul style="list-style-type: none"> Hugað skal að því að trjá- og skógrækt spilli ekki útsýnisstöðum, byrgi ekki ásýnd fjalla og fossa eða valdi snjósöfnun á vegum. <i>Landsskipulagsstefna 2015-2026.</i> <ul style="list-style-type: none"> Val á svæðum til skógræktar og stefna um þau taki mið af því að skógrækt falli vel að landi og að eftir því sem við á séu samþætt sjónarmið skógræktar, annars landbúnaðar og útivistar 	Hefur stefnan áhrif á ásýnd svæðis?
Gróður og dýr <i>Gróðurlendi og vistkerfi Búsvæði dýra.</i>	<i>Aðalskipulag Rangárbings ytra 2016-2028.</i> <ul style="list-style-type: none"> Unnið verði að stöðvun gróður- og jarðvegseyðingar og endurheimt landgæða, þar sem þess þarf. <i>Vistgerðarkortlagning NÍ.</i> <ul style="list-style-type: none"> VOT-S-3 mikilvægt fuglasvæði. 	Hefur stefnan áhrif á gróður og vistkerfi? Hefur stefnan áhrif á búsvæði dýra?
Heilbrigði <i>Öryggi.</i>	<i>Aðalskipulag Rangárbings ytra 2016-2028.</i> <ul style="list-style-type: none"> Hætta vegna gróðurelda 	Hefur stefnan áhrif á hættu á gróðureldum?
Samfélag <i>Atvinnulíf.</i> <i>Útivistarmöguleikar.</i>	<i>Aðalskipulag Rangárbings ytra 2016-2028.</i> <ul style="list-style-type: none"> Koma upp fleiri áningsstöðum í sveitarfélaginu Auka útivistarsvæði í kringum skógræktarsvæði. Auka samstarf við skógræktarfélagin/ungmennafélög um gróðursetningu plantna. 	Hefur stefnan áhrif á atvinnu-tækifæri? Hefur stefnan áhrif á útivistarmöguleika?

UMHVERFISÞÁTTUR	UMHVERFISVIÐMIÐ	MATSSPURNINGAR
Náttúru- og menningarminjar Fornminjar.	Aðalskipulag Rangárbings ytra 2016-2028. <ul style="list-style-type: none"> Leitast verði við að varðveita sögu-, náttúru- og menningarminjar og bæta upplýsingar um þær. Aðalskráning fornminja.	Hefur stefnan áhrif á fornminjar?

6 SKIPULAG, KYNNING OG SAMRÁÐ

Með kynningu skipulagslýsingar er umsagnaraðilum, hagsmunaaðilum og almenningi gefinn kostur á að leggja fram sjónarmið og ábendingar sem að gagni gætu komið við mótun stefnunnar.

Skipulags- og matslýsingin verður kynnt í skipulagsgátt Skipulagsstofnunar. Umsagnir og ábendingar skulu vera skriflegar og berast inn á skipulagsgátt fyrir auglýstan tímafrest.

6.1 Umsagnaraðilar

Óskað verður eftir umsögnum frá eftirtöldum aðilum:

- Skipulagsstofnun
- Umhverfisstofnun
- Minjastofnun Íslands
- Heilbrigðiseftirlit Suðurlands
- Náttúrufræðistofnun Íslands
- Land og skógur

Eftir atvikum verður leitað eftir umsögnum annarra aðila, þá m.a. innan stjórnslu sveitarfélagsins.

6.2 Skipulagsferli

Eftirfarandi er líklegt skipulagsferli.

